

Versiune anonimată

Traducere

C-65/20 – 1

Cauza C-65/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

7 februarie 2020

Instanța de trimitere:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data deciziei de trimitere:

21 ianuarie 2020

Reclamantă:

VI

Pârâtă:

KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG

În ceea ce privește recursul formulat de reclamantă împotriva hotărârii din 18 aprilie 2019, pronunțată de Handelsgericht Wien [Tribunalul Comercial din Viena, Austria], în calitate de instanță de apel, [omissis] prin care a fost confirmată hotărârea din 31 iulie 2018, pronunțată de Bezirksgericht für Handelssachen Wien [Tribunalul Districtual pentru Cauze Comerciale din Viena, Austria] [omissis], Oberster Gerichtshof [Curtea Supremă, Austria], în calitate de instanță de recurs [omissis] în cauza introdusă de reclamanta VI [omissis] împotriva KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG, cu sediul în Viena [omissis], [omissis] având ca obiect suma de 6 338,84 euro [omissis] și constatarea acesteia, a adoptat următoarea

Ordonanță:

I. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarea întrebare în vederea unei decizii preliminare: **[OR 2]**

Articolul 2 coroborat cu articolul 1 și cu articolul 6 din Directiva 85/374/CEE a Consiliului din 25 iulie 1985 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la răspunderea pentru produsele cu defect trebuie interpretat în sensul că trebuie de asemenea considerat un produs (cu defect) un exemplar fizic al unui cotidian care conține un sfat referitor la sănătate incorect, a cărui respectare cauzează un prejudiciu sănătății?

II. [omissis] [Suspendarea procedurii]

Motivare:

1. Situația de fapt:

Pârâta este proprietară de mass-media și (potrivit afirmațiilor sale) editoarea unei ediții regionale a ziarului „Kronen-Zeitung”. Potrivit definiției prevăzute la articolul 1 alineatul (1) punctul 8 litera (b) din Mediengesetz (Legea privind mass-media, BGBl. Nr. 314/1981, astfel cum a fost modificată în BGBl. Nr. 49/2005), proprietarul de mass-media este, printre altele, persoana care asigură conținutul unei opere mediatice și care asigură sau inițiază producția și difuzarea acesteia.

Pârâta a publicat la 31 decembrie 2016 în partea intitulată „Austria”, într-un chenar și sub rubrica „Hing'schaut und g'sund g'lebt” [Aruncați o privire și trăiți sănătos], un articol semnat de „Kräuterpfarrer Benedikt” [Benedict, părintele plantelor] cu titlul „Schmerzfrei ausklingen lassen – Eine Auflage aus geriebenem Kren” [„scăpați de dureri – o cataplasma din hrean ras”]. Articolul avea următorul text:

„Atenuarea durerilor reumatice

Hreanul proaspăt ras poate ajuta la diminuarea durerilor reumatice. [OR 3] Zonele afectate sunt frecate în prealabil cu un ulei vegetal gras sau cu untură de porc, înainte de a așeza și apăsa pe acestea hreanul ras. Această cataplasma poate fi lăsată să acționeze între două ore și cinci ore, apoi îndepărtată. Această aplicare are un bun efect de ușurare.”

Durata indicată în articol pentru cataplasma din hrean este incorectă: în loc de două până la cinci ore, în mod corect ar fi trebuit să se menționeze între două și cinci minute. Această rubrică permanentă a fost redactată de un „părinte al plantelor”, care este membru al unui ordin religios și care a luat numele de „Benedikt”. Acesta a fost colaborator al unui „părinte al plantelor” decedat și redactase până atunci nenumărate comentarii și sfaturi în presa scrisă, în emisiuni de radio și producții de televiziune în legătură cu plantele medicinale. Acesta scrisese până atunci două cărți referitoare la plantele medicinale și redacta, pentru cotidianul pârâtei, o rubrică zilnică referitoare la plantele medicinale.

Reclamanta este abonată a ziarului „Kronen-Zeitung” și a citit articolul la 31 decembrie 2016. Aceasta a avut încredere în exactitatea duratei tratamentului

menționat și și-a aplicat cataplasma din hrean descrisă în acel articol pe articulația tibio-tarsiană a piciorului său stâng. Aceasta a lăsat compresa aproximativ trei ore și a îndepărtat-o abia în momentul în care se ajunsese deja la dureri puternice. Uleiurile de muștar iuți conținute în hrean au dat naștere unei reacții de contact toxice.

2. Dispoziții legale

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea dispozițiilor articolului 2 coroborat cu articolele 1 și 6 din Directiva 85/374/CEE a Consiliului din 25 iulie 1985 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale [OR 4] statelor membre cu privire la răspunderea pentru produsele cu defect (JO 1985, L 210, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 183).

Directiva 85/374/CEE a fost transpusă în Austria prin Produkthaftungsgesetz (Legea privind răspunderea pentru produsele cu defect, astfel cum a fost modificată ultima dată prin BGBl I Nr. 98/2001). Dispozițiile aplicabile din Legea privind răspunderea pentru produsele cu defect au următorul cuprins:

„§ 1 (1) În cazul în care defectul unui produs cauzează uciderea, vătămarea corporală sau prejudicierea sănătății unei persoane sau deteriorarea unui bun corporal diferit de produs, pentru repararea prejudiciului este răspunzător:

1. întreprinzătorul care l-a produs și l-a introdus pe piață;

[...]”

Articolul 3 „Producătorul [articolul 1 alineatul (1) punctul 1] este cel care a produs produsul finit, o materie primă sau un subprodus, precum și orice persoană care acționează în calitate de producător prin aplicarea pe produs a numelui, a mărcii sale sau a unui alt semn distinctiv.”

Articolul 4 „Prin produs se înțelege orice bun mobil corporal, chiar dacă a fost legat de o parte a unui alt bun mobil sau a unui bun imobil, inclusiv energia.”

Articolul 5 „(1) Un produs are defecte atunci când nu oferă siguranța la care o persoană se poate aștepta în mod legitim, ținând seama de toate împrejurările, în special

1. prezentarea produsului;
2. utilizarea căreia îi este destinat în mod rațional produsul;
3. momentul punerii în circulație a produsului. [OR 5]

[...]”

3. Concluziile și argumentele părților

Reclamanta solicită pârâtei – în măsura în care este relevant pentru procedura de recurs – suma de 4 400 de euro [omissis] cu titlul de despăgubire, precum și să se constate că aceasta este răspunzătoare pentru toate consecințele prejudiciabile „actuale și viitoare” rezultate din incidentul din data de 31 decembrie 2016. Aceasta susține că este abonată a ziarului „Kronen-Zeitung”. Instrucțiunile cuprinse în articolul „părintelui plantelor Benedikt” cuprindeau o eroare de tehnoredactare a pârâtei, fiind astfel recomandată o perioadă de tratament prea lungă. Aceasta ar fi avut încredere în indicațiile pârâtei referitoare la durata tratamentului și s-ar fi supus tratamentului indicat, suferind astfel leziuni grave. Aceasta solicită în special daune morale (4 400 de euro). Potrivit reclamantei, nu se pot exclude consecințele permanente sau consecințele tardive, motiv pentru care există interesul acesteia pentru constatare.

Pârâta a obiectat, susținând că este proprietară de mass-media, deținând ziarul „Kronen-Zeitung”. Aceasta a susținut că „părintele plantelor Benedikt” nu este nici organ, nici reprezentant al acesteia. Acesta ar fi membru al unei abații, un expert extern și recunoscut în domeniul artei vindecării cu ajutorul plantelor medicinale. Până în prezent, pârâta ar fi putut să se bazeze întotdeauna pe expertiza sa și nu a avut cunoștința de „cazuri prejudiciabile” comparabile. Rubrica permanentă ar fi fost o consiliere acordată cu titlu gratuit cititorilor, fără nicio intenție sau așteptare de a obține un avantaj. Ediția regională a pârâtei ar fi un tabloid și nu s-ar putea prezuma garanția corectitudinii unui articol. Vătămarea invocată și consecințele acesteia au fost contestate de pârâtă.

Instanța de prim grad de jurisdicție a respins – în măsura în care este relevant pentru procedura de recurs – cererea privind suma de [OR 6] 4 400 de euro [omissis] și cererea în constatare. Potrivit acesteia, pârâta a redactat articolul prin intermediul unui expert în domeniul artei vindecării cu ajutorul plantelor medicinale, care ar fi publicat deja mai multe cărți și nenumărate comentarii și sfaturi în diferite publicații de presă. În cazul în care durata de tratament incorectă ar fi fost indicată chiar de acesta, pârâta nu ar fi avut niciun motiv să controleze manuscrisele sau articolele. Dat fiind că autorul articolului era un expert în domeniul artei vindecării cu ajutorul plantelor medicinale, acesta nu ar fi trebuit considerat nici vădit inapt și nici o persoană cu bună știință periculoasă în sensul articolului 1315 din Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil). În cazul în care articolul ar fi fost pus la dispoziție în mod corect de autorul inițial, dar, ulterior, ar fi intervenit o greșeală de tehnoredactare sau de transcriere, o editură este răspunzătoare numai în măsura în care aceasta garantează corectitudinea informațiilor tipărite de ea. Potrivit instanței, este de notorietate că produsul tipărit de pârâtă este un tabloid. Într-un tabloid, informațiile sunt prezentate în articole mai degrabă scurte, într-un mod amuzant sau simplu și ușor de înțeles, iar nu în cadrul unor analize științifice pe mai multe pagini. Așteptările cititorilor ar fi, așadar, diferite de cele existente în raport cu un articol științific, cu o revistă de specialitate sau cu o carte de specialitate. În aceste condiții, nu ar fi posibil să se

prezume garantarea exactității pe fond a unui articol. Prin urmare, nu ar fi angajată răspunderea pârâtei pentru durata tratamentului indicată în mod eronat în articol.

Instanța de apel nu a admis apelul formulat de reclamantă. În drept, aceasta a considerat că, în cadrul procedurii în fața primei instanțe, reclamanta s-a referit, în ceea ce privește „răspunderea pentru produs” a pârâtei în calitate de „producătoare”, exclusiv la o răspundere bazată pe culpă [OR 7], astfel încât „nici pârâta, nici instanța de prim grad nu puteau să deducă o răspundere a pârâtei independentă de culpă, în calitatea acesteia de producătoare, în temeiul Legii privind răspunderea pentru produse”. În cadrul procedurii de apel, argumentația reclamantei privind o răspundere a pârâtei în temeiul Legii privind răspunderea pentru produse ar fi contrară interdicției de a introduce elemente noi în cursul apelului. Pe de altă parte, din argumentația sa în apel, nu ar rezulta nicio apreciere juridică eronată a primei instanțe.

Împotriva acestei decizii se îndreaptă recursul reclamantei, prin care aceasta solicită în continuare admiterea cererii sale; în subsidiar, aceasta introduce o cerere în anulare.

Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții o întrebare de drept al Uniunii esențială pentru soluționarea cauzei.

4. Motivarea întrebării preliminare

4.1. Nu este posibil a achiesa la opinia instanței de apel (și a pârâtei), potrivit căreia reclamanta nu a prezentat, în cursul procedurii în primă instanță, suficiente aserțiuni de fapt cu privire la răspunderea pârâtei în temeiul Legii privind răspunderea pentru produsele cu defect. Reclamanta a susținut, în cursul procedurii în primă instanță, că era abonată la publicația tipărită a pârâtei și că a suferit vătămări grave ca urmare a unui tratament eronat recomandat de publicația respectivă. Din constatările primei instanțe se poate de asemenea deduce atât produsul (ediția regională a ziarului „Kronen-Zeitung”), proprietarul mass-media și editoarea (pârâta), care a publicat articolul, a fabricat produsul și l-a introdus pe piață, cât și vătămarea [OR 8] fizică suferită de reclamantă (reacție toxică de contact). Prin urmare, trebuie să se considere că sunt îndeplinite toate condițiile pentru examinarea răspunderii independente de culpă în temeiul Legii privind răspunderea pentru produse, chiar dacă, în cadrul procedurii în primă instanță, reclamanta a invocat în mod specific răspunderea pentru culpă a pârâtei. În orice caz, contrar celor apreciate de instanța de apel, invocarea cu titlu principal de către reclamantă, în cadrul procedurii de apel, a răspunderii pârâtei în calitate de producător în sensul Legii privind răspunderea pentru produsele cu defect nu reprezintă o încălcare a interdicției de a introduce elemente noi în apel prevăzute la articolul 482 din Zivilprozessordnung (Codul de procedură civilă).

4.2. Interpretarea Legii privind răspunderea pentru produse și, în special, a articolului 4 din aceasta este guvernată de cerința unei interpretări în conformitate cu directiva [omissis]. Este discutabil aspectul dacă o editoare sau o proprietară

mass-media a unui cotidian, în cadrul căruia a fost publicat un articol, este răspunzătoare în temeiul Directivei 85/374/CEE (și al Legii privind răspunderea pentru produsele cu defect) pentru conținutul eronat al ziarului.

Potrivit articolului 2 prima teză din Directiva 85/374/CEE, în sensul acestei directive, „produs” înseamnă orice bun mobil, chiar în cazul în care este încorporat într-un alt bun mobil sau imobil. Potrivit articolului 4 din Legea privind răspunderea pentru produse, prin produs se înțelege orice bun mobil tangibil, chiar dacă este legat de o parte a unui alt bun mobil sau a unui bun imobil, inclusiv energia.

O parte a doctrinei (de limbă germană) limitează răspunderea pentru suporturile de informații la prejudiciile cauzate ca urmare a caracterului tangibil al acestora (de exemplu o legare între coperti toxică [OR 9] a unei cărți sau o cerneală de tipar toxică). Alți reprezentanți ai doctrinei, admit de asemenea angajarea răspunderii pentru produs ca urmare a furnizării unui serviciu intelectual eronat. În acest caz, răspunderea ar aparține editurii, autorului și tipografiei [*omissis*]:

În favoarea răspunderii producătorului (de carte), a proprietarului de mass-media sau a editorului inclusiv pentru conținutul lucrării este menționată percepția publicului potrivit căreia o lucrare tipărită nu este cumpărată ca fiind un teanc de file de hârtie (mai mult sau mai puțin frumos legate), ci pentru conținutul său, iar așteptările consumatorilor față de produs nu se referă doar la împrejurarea că din lucrarea tipărită nu ies capse, care i-ar putea răni, ci că aceasta transmite conținutul pe care îl promovează. Potrivit acestei opinii, în special manualele, instrucțiunile, hărțile cu itinerarii de călătorie etc. pot fi comercializate numai pentru că clienții finali se așteaptă să obțină din acestea instrucțiuni corecte. Atunci când o rețetă de gătit dintr-o carte sau dintr-un ziar indică în mod eronat o doză nocivă pentru sănătate dintr-un anumit ingredient, ar fi o lipsă de consecvență să se accepte ca victima să fie lipsită de posibilitatea de a formula o cale de atac, în timp ce, în cazul în care, într-un produs finit cumpărat de aceasta este încorporată din greșeală aceeași cantitate excedentară sau în cazul în care acest produs este însoțit de niște instrucțiuni de utilizare eronate, aceasta ar putea acționa în justiție producătorul produsului finit respectiv [*omissis*]. [OR 10]

Împotriva răspunderii pentru informațiile false se invocă:

- obiectivul de protecție al răspunderii pentru produsele cu defect, potrivit căruia răspunderea este angajată de pericolozitatea bunului, iar nu a consilierii [*omissis*];
- împrejurarea că serviciile intelectuale nu constituie produse în sensul articolului 4 din Legea privind răspunderea pentru produse (articolul 2 din Directiva 85/374/CEE), întrucât acestea nu ar fi astfel de bunuri tangibile [*omissis*];

- împrejurarea că stabilirea unei legături între răspunderea pentru produs și caracterul tangibil al informației este una arbitrară, iar informațiile ar trebui excluse din domeniul de aplicare al Directivei 85/374/CEE [omissis] și
- „preocuparea față de lipsa limitelor” unei interpretări a produsului într-un sens atât de larg, care supune, în cele din urmă, orice transcriere a unui conținut intelectual unei răspunderi independente de culpă [omissis].

Dat fiind că nu este posibil să se răspundă în mod clar și lipsit de echivoc la întrebarea dacă conținutul unui cotidian trebuie considerat ca fiind un produs, pe baza modului de redactare a articolului 2 din Directiva 85/374/CEE, a cărei interpretare este, la rândul său, determinantă pentru articolul 4 din Legea privind răspunderea pentru produse, soluționarea acestei probleme de drept trebuie să fie solicitată Curții de Justiție a Uniunii Europene.

4.3. În ipoteza în care se consideră că pârâta, care este editoare și proprietara de mass-media a cotidianului, este răspunzătoare independent de culpă [OR 11], în calitate de producătoare în temeiul Directivei 85/11/CEE, pentru conținutul ziarului său, atunci aceasta ar trebui – în opinia instanței de trimitere –, în principiu, să își asume consecințele respectării recomandării incorecte privind durata cataplasmei din hrean (între două și cinci ore, în loc de între două și cinci minute), care a determinat vătămarea corporală a cititoarei sale (a reclamantei). Prezentarea și conținutul rubricii „părintelui plantelor”, intitulată „Schmerzfrei ausklingen lassen” [„Scapă de dureri”], în partea redacțională a ziarului, a sugerat cititorului și, prin urmare, reclamantei că, în cazul aplicării recomandate a cataplasmei din hrean ras pentru o anumită perioadă, și-ar putea atenua fără riscuri durerile reumatice. Dacă aplicarea a cauzat un prejudiciu sănătății, înseamnă că nu era oferită siguranța la care o persoană se putea aștepta în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 85/374/CEE. În cazul în care ar trebui să fie calificată în calitate de producătoare în sensul articolului 1 din directivă [articolul 1 alineatul (1) punctul 1 din Legea privind răspunderea pentru produse] a unui produs cu defect (articolul 2 din directivă; articolul 4 din Legea privind răspunderea pentru produse), pârâta ar trebui să răspundă pentru vătămarea corporală a reclamantei indiferent dacă perioada de tratament incorectă era deja menționată în manuscrisul „părintelui plantelor” sau dacă aceasta s-a strecurat în domeniul pârâtei doar ca urmare a unei erori de transcriere.

5. [omissis] [Suspendarea procedurii]

[omissis]

Viena, 21 ianuarie 2020

[omissis]

[Observații]